

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.  
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 stycznia 2025 r.,  
sprawy **Ł. M.**  
skazanego z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,  
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach,  
z dnia 9 maja 2024 r., sygn. akt II AKa 112/24,  
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie,  
z dnia 17 stycznia 2024 r., sygn. akt II K 150/23,

### **p o s t a n o w i ł**

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokat M. S.- Sp. p. w K.1.- 1.476 złotych, w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji z urzędu.**

[J.J.]

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2024 r. w sprawie II K 150/23, Sąd Okręgowy w Częstochowie uznał oskarżonego Ł. M. za winnego tego, że „w dniu 21 stycznia 2023 r. w budynku przy ul. [...] w C. działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia - ugodził S. L. nożem kuchennym w klatkę piersiową czym spowodował ranę kłutą klatki piersiowej z perforacją serca i aorty z naruszeniem ciągłości mostka i kręgu piersiowego, która to rana doprowadziła do masywnego krwotoku, skutkującego zgonem S. L., przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat za umyślne przestępstwo podobne, tj. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 26.08.2015r., sygn. XI K 378/15, którą to karę odbywał w okresach od dnia 24 lutego 2013 r. do dnia 26 lutego 2013 r., od dnia 22 stycznia 2014 r. do dnia 24 lutego 2014 r. i od dnia 27 czerwca 2016 r. do dnia 23 maja 2018 r.”, tj. przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 64 §1 k.k. i za to na mocy art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał go na karę 15 lat pozbawienia wolności.

2. na mocy art. 62 k.k. orzekł wykonanie kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym;

3. na mocy art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 21.01.2023 r. godz. 18.00 do dnia 20.10.2023 r. godz. 18.00 i od dnia 25.10.2023 r. godz. 18.00 do dnia 17.01.2024 r. przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Sąd orzekł również o dowodach rzeczowych oraz o kosztach.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, który zaskarżając wyrok w całości, powołując się na przepisy art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3, 4 k.p.k., zarzucił:

„1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że Ł. M. działał z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia S. L., podczas gdy sposób działania sprawcy związany z rodzajem użytego przez niego narzędzia w postaci noża, siłą uderzenia

powodującą przebicie kurtki zimowej oraz wbicie noża w ciało pokrzywdzonego na głębokość 17 cm, umiejscowieniem uderzenia, tj. w klatkę piersiową, zatem w newralgiczną dla życia człowieka część ciała, a także zaatakowanie pokrzywdzonego będącego pod znacznym wpływem alkoholu z zaskoczenia oraz zachowanie oskarżonego po popełnieniu czynu, wskazywały, że Ł. M. działał z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia S. L., a ustalenie to miało wpływ na wymiar orzeczonej kary pozbawienia wolności;

2) rażącą niewspółmierność orzeczonej kary 15 lat pozbawienia wolności wyrażającą się w niewłaściwej ocenie występujących w sprawie licznych okoliczności obciążających, w tym przede wszystkim okoliczności zabójstwa, a także irracjonalność działania oskarżonego, brak szczerzej skruchy i jakiegokolwiek zainteresowania losem pokrzywdzonego po ugodzeniu go nożem, okoliczności związane z dotychczasowym sposobem życia oskarżonego, w tym z jego uprzednią wielokrotną karalnością, także za przestępstwa z użyciem przemocy, co wskazuje na zaawansowany stopień demoralizacji oskarżonego, które to okoliczności prowadzą do wniosku, że w przedmiotowej sprawie występuje zdecydowana przewaga okoliczności obciążających nad łagodzącymi, zatem orzeczona kara 15 lat pozbawienia wolności nie uwzględnia właściwie stopnia winy i społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu czynu, nie realizuje celów kary w zakresie jej społecznego oddziaływania, jak i wychowawczego oddziaływania oraz umacniania poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego”.

Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że oskarżony Ł. M. dokonał zabójstwa S. L. działając z zamiarem bezpośrednim i wymierzenie mu kary 25 lat pozbawienia wolności.

Wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżył apelacją także obrońca oskarżonego, zarzucając mu „błąd ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a mogący mieć wpływ na treść orzeczenia a polegający na ustaleniu, że oskarżony zadając cios nożem pokrzywdzonemu działał z zamiarem ewentualnym pobawienia życia pokrzywdzonego, podczas gdy z materiału dowodowego, wyjaśnień samego oskarżonego wynika, że zdarzenie i śmiertelne zranienie pokrzywdzonego było efektem kłótni, sprzeczki oskarżonego i

pokrzywdzonego, podczas której - wg oskarżonego - pokrzywdzony miał być agresywny i trzymać w ręce nóż, co z kolei spowodowało spontaniczną, ale i tragiczną w skutkach reakcję obronną oskarżonego”.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- a. zmianę opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt 1 wyroku poprzez wykreślenie słów: „działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia”;
- b. zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu na art. 155 k.k. tj. nieumyślne spowodowanie śmierci.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 9 maja 2024 r., sygn. akt II AKa 112/24, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

We wniesionej na kasacji, zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego w całości, obrońca skazanego Ł. M. zarzucił:

„1) Bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w przepisie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na wydaniu zaskarżonego wyroku przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, w składzie którego zasiadał Sędzia Sądu Apelacyjnego w Katowicach X. Y., który został powołany na to stanowisko postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 lutego 2022 r. i które to stanowisko zostało obsadzone w warunkach ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2018 poz. 3), podczas gdy organ ten (w procedurze ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r.) został powołany sprzecznie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i nie jest organem, o którym mowa w przepisie art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, co w konsekwencji spowodowało, że zaskarżone orzeczenie nie zostało wydane przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP;

2) Naruszenie przepisów prawa procesowego, a to przepisu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z przepisem art. 433 § 1 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie w ramach kontroli odwoławczej i niezależnie od podniesionych zarzutów i wyrażające się w utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 17 stycznia

2024 r., podczas gdy w składzie Sądu Okręgowego w Częstochowie wydającym ten wyrok zasiadał Sędzia Sądu Okręgowego w Częstochowie X.1 Y.1, który został powołany na to stanowisko postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 kwietnia 2022 r. i które to stanowisko zostało obsadzone w warunkach ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2018 poz. 3), podczas gdy organ ten (w procedurze ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r.) został powołany sprzecznie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i nie jest organem, o którym mowa w przepisie art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, co w konsekwencji spowodowało, że zaskarżone orzeczenie nie zostało wydane przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP”.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania”.

Odpowiadając pisemnie na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wbrew stanowisku obrońcy skazanego przedstawionemu w kasacji, postępowanie sądowe w niniejszej sprawie nie jest obarczone ani bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. (zarzut 1) ani też z art. 439 § 1 pkt 1 w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. (zarzut z pkt 2). Mimo, iż obrońca skazanego w obu przypadkach podnosi zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., to uzasadnienie poświęca przepisowi art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Sąd Najwyższy dostrzega także niekonsekwencję skarżącego, który odwołując się w zarzucie do naruszenia art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. (w uzasadnieniu na k. 2 pisze wprost o „uczestnictwie osoby nieuprawnionej do orzekania”), w jego końcowej części staje na stanowisku, że orzeczenie wydane w składzie z udziałem sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach X. Y. i sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie X.1 Y.1, powołanych na stanowisko na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa

ukształtowanej ustawą po 2018 r. „nie zostało wydane przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd w rozumieniu art. 45 ust 1 Konstytucji RP”.

Bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. zachodzi wówczas, gdy w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania, bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. W orzecznictwie sądowym podnosi się, że za tego rodzaju uchybienie uznaje się brak uprawnień do orzekania w danym sądzie. Przykładowo uchybienie to zachodzi, gdy w składzie sądu wyższego rzędu orzekał sędzia sądu niższego rzędu bez właściwej delegacji. Innymi słowy, w przypadku osoby nieuprawnionej do orzekania chodzi nie tylko o osobę niemającą w ogóle uprawnień do orzekania, ale jest nią także osoba niemająca uprawnień do orzekania w danym sądzie (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2023 r., II KK 406/23; postanowienie Sąd Apelacyjny w Krakowie z dnia 14 maja 2014 r., II AKo 34/14, KZS 2014, nr 5, poz. 65). Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zaistniała.

Z kolei przesłanka z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., może mieć miejsce w stosunku do sędziego, który uzyskał nominację w następstwie wzięcia udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), a nadto nie spełnia minimalnego standardu bezstronności w rozumieniu norm konstytucyjnych i konwencyjnych.

Przedstawione w uzasadnieniu kasacji stanowisko dotyczące statusu sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie X.1 Y.1 i sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach X. Y., nie koresponduje z treścią uchwały podjętej przez skład połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. W odniesieniu do sędziów sądów powszechnych uchwała ta stanowi w pkt 2, iż *„Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.*

*U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*". Uchwała wprost wyklucza automatyczne wystąpienie skutku w postaci zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tylko dlatego, że w składzie orzekającym zasiadał sędzia powołany na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. Przywołane stanowisko Sądu Najwyższego wskazuje, że dla skuteczności zarzutu uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. konieczne jest wskazanie konkretnych okoliczności, iż wadliwość procesu powołania prowadzi do naruszenia konstytucyjnego i konwencyjnego standardu niezawisłości i bezstronności sądu. Dodać przy tym należy, że uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego, co oznacza, że próba jej kwestionowania w uzasadnieniu kasacji przez wskazanie, iż stawianie „niższych” rygorów sędziom sądów powszechnych niż sędziom Sądu Najwyższego jest „całkowicie nieuzasadnione”, nie może być uznana za skuteczną.

Zagadnienie kontroli bezstronności sędziego było również przedmiotem uchwały I KZP 2/22 z dnia 2 czerwca 2022 r. składu 7 sędziów Sądu Najwyższego (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). W uchwale tej Sąd Najwyższy potwierdził dotychczasowe stanowisko, iż „1. Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.”, jak również i to, że „2. Brak podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 KPK (...)”.

Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela zaprezentowane stanowisko i przyjętą wykładnię prawa. Odwołanie się przez obrońcę skazanego do faktu powołania sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie X.1 Y.1 i sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach X. Y., w konsekwencji rekomendacji KRS ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa nie jest wystarczające do wskazania braku bezstronności obu sędziów, a tym samym zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady Sądu Apelacyjnego w Katowicach oraz Sądu Okręgowego w Częstochowie.

Z protokołu rozprawy głównej z dnia 20 listopada 2023 r. wynika, iż obecny na niej obrońca, znając skład Sądu, nie wnosił o wyłączenie sędziego X.1 Y.1 od orzekania (k – 885 i następne/tom V), nie wynika także, aby złożył jakiegokolwiek zastrzeżenia co do osoby Przewodniczącego, chociaż zapewne była mu znana wówczas treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego, czy też innych orzeczeń dotyczących zagadnienia braku niezależności KRS od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Zastrzeżeń co do składu orzekającego obrońca nie podnosił także na terminie odroczonej rozprawy głównej w dniu 17 stycznia 2024 r. (k – 945-947/tom V). Również na rozprawie odwoławczej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, obrońca Ł. M. nie kwestionował statusu orzekających w sprawie sędziów, w tym sędziego X. Y. (k – 1003-1003v/tom VI). Z protokołu rozprawy nie wynika, aby miał wówczas jakiegokolwiek wątpliwości i zastrzeżenia co do tego sędziego.

Uchwałą nr [...] z dnia [...] września 2021 r. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie X. Y. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach, ale skarżący nawet nie próbuje analizować jej treści w kontekście spełnienia przez sędziego standardu bezstronności i niezawisłości.

Nie czyni tego również w przypadku uchwały Nr [...] r. z dnia [...] grudnia 2021 r., którą KRS przedstawiła wniosek o powołanie X.1 Y.1 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Częstochowie.



Brak w kasacji jakichkolwiek wskazań o związkach obu sędziów z władzą wykonawczą. Brak również przywołania okoliczności, czy faktów, które mogłyby powadzić do wniosku, iż owe związki mogły przyczynić się do przyspieszenia kariery zawodowej sędziego X. Y., czy też sędziego X.1 Y.1. Skarżący nie wskazuje żadnych informacji, mogących pochodzić z domeny publicznej, potwierdzających sugestię, że skład Sądu Apelacyjnego w Katowicach utworzony z udziałem sędziego SA X. Y. oraz Sądu Okręgowego w Częstochowie z udziałem sędziego SO X.1 Y.1, nie gwarantował bezstronnego i niezawisłego rozpoznania sprawy.

Orzekający w postępowaniu odwoławczym w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach sędzia X. Y., był już w ramach postępowania kasacyjnego, testowany. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 listopada 2024 r. w sprawie IV KK 40/24 wyraźnie podkreślił, że nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w sytuacji, gdy w składzie orzekającym zasiadał wskazany sędzia. Sąd Najwyższy w rozpoznawanej sprawie w pełni akceptuje i przyjmuje jako własną argumentację wyrażoną w tym orzeczeniu.

Nie powtarzając okoliczności wskazanych w sprawie IV KK 40/24, odwołać należy się do przebiegu kariery sędziego, w tym delegowania do sądu wyższego rzędu od 2017 r., wysokiego poziomu poparcia środowiska sędziowskiego odzwierciedlonego w wyniku głosowania Kolegium Sądu Apelacyjnego w Katowicach (uzyskał 8 głosów „za”, przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się”) oraz oceny kwalifikacji zawodowych sędziego wynikającej z opinii sędziego wizytatora ds. karnych Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Przywołane okoliczności, jak również i to, że Sąd Najwyższy nie stwierdził z urzędu przesłanek, które mogłyby rzutować na zaistnienie w tej sprawie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w związku z orzekaniem przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, w składzie którego zasiadał sędzia X. Y., prowadzi do stwierdzenia, że podniesiony w kasacji zarzut, uznać należy za oczywiście niezasadny.

Z kolei dotychczasowa praktyka orzecznicza nie dostarcza argumentów prowadzących choćby do uprawdopodobnienia zaistnienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ze względu na osobę sędziego X.1

Y.1 oraz tryb i okoliczności jego powołania na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Częstochowie. Na marginesie należy zauważyć, że skarżący – chociaż formułował zarzut z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związany z osobą sędziego X.1 Y.1, nie wnosił o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji, tj. orzeczenia Sądu Okręgowego w Częstochowie.

Mając powyższe na uwadze, kasację obrońcy skazanego uznać należało uznać za oczywiście bezzasadną i oddalić ją na posiedzeniu w trybie przepisu art. 535 § 3 k.p.k.

[J.J.]

r.g.